

Obsah

Úvodní slovo recenzentů	11
O autorech	12
Úvodem	15
1. Seznámení s makroekonomií	17
1.1 Seznámení s makroekonomií	18
1.2 Neoklasická a keynesovská makroekonomie – rozpor, který vás bude provázet	20
1.2.1 Neoklasická ekonomie	20
1.2.2 Keynesovská ekonomie	21
1.2.3 Další vývoj kontroverze mezi neoklasickou a keynesovskou teorií	21
1.3 Makroekonomie a hospodářské krize	23
Část A Produkt ekonomiky – jeho měření a determinace	
2. Produkt ekonomiky a jeho měření	26
2.1 Makroekonomické agregáty	26
2.2 Nominální a reálný produkt	29
2.3 Metody výpočtu hrubého domácího produktu	30
2.3.1 Výdajová metoda	30
2.3.2 Důchodová (příjmová) metoda	33
2.3.3 Produkční (výrobní) metoda	35
2.4 Rozdíl mezi „domácím“ a „národním“ produktem	35
2.5 Některá omezení při výpočtu makroekonomických agregátů	37
2.6 Alternativní ukazatele	41
2.7 Ekonomická síla a ekonomická úroveň země	42
2.8 Osobní a disponibilní důchod domácností	43
2.8.1 Osobní důchod	43
2.8.2 Disponibilní důchod	43
3. Výdajový model s multiplifikátorem	45
3.1 Spotřební výdaje domácností	47
3.2 Investiční výdaje soukromých firem	50
3.3 Rovnováha agregátních výdajů a reálného důchodu (dvousektorový model)	51
3.3.1 Změny agregátních výdajů a výdajový multiplifikátor	53
3.3.2 Paradox spořivosti	55
3.4 Vliv státních zásahů fiskální povahy a rozvinutý multiplifikátor (třísektorový model)	56
3.4.1 Multiplifikátor vyrovnaného rozpočtu	58
3.5 Vliv zahraničního obchodu na makroekonomickou rovnováhu (čtyřsektorový model)	59

4. AS-AD model	63
4.1 Agregátní poptávka	63
4.1.1 Proč je poptávková křivka klesající	64
4.1.2 Faktory ovlivňující agregátní poptávku	66
4.2 Agregátní nabídka	70
4.2.1 Krátkodobá agregátní nabídka	71
4.2.2 Dlouhodobá agregátní nabídka	72
4.2.3 Faktory ovlivňující agregátní nabídku	73
4.2.4 Třístupňová křivka agregátní nabídky	77
4.3 Makroekonomická rovnováha	79
4.4 Změny makroekonomické rovnováhy	81
4.4.1 Změna agregátní poptávky	81
4.4.2 Změna agregátní nabídky	82
4.4.3 Neoklasické a keynesovské dosahování makroekonomické rovnováhy	83
5. Model IS-LM	86
5.1 Předpoklady a struktura modelu IS-LM	87
5.2 Trh statků a křivka IS	87
5.2.1 Odvození křivky IS	88
5.2.2 Sklon a posuny IS křivky	90
5.3 Trhy aktiv a křivka LM	91
5.3.1 Odvození křivky LM	92
5.3.2 Sklon a poloha LM křivky	93
5.4 Celková rovnováha – rovnováha na trzích statků a peněz	94
5.5 Účinky monetární politiky v modelu IS-LM	95
5.6 Fiskální politika v IS-LM modelu a vytěsňovací efekt	96

Část B Peníze v tržní ekonomice

6. Peníze a trh peněz	100
6.1 Peněžní a reálná ekonomika	100
6.2 Peněžní agregáty	101
6.3 Kvantitativní teorie peněz	103
6.3.1 Rovnice směny	104
6.3.2 Trh peněz	105
6.4 Poptávka po penězích	106
6.4.1 Transakční poptávka po penězích	107
6.4.2 Spekulační poptávka po penězích	108
6.5 Nabídka peněz	112
6.5.1 Obchodní banky	112
6.5.2 Jak vznikly banky	113
6.5.3 Jak vznikly banky s částečnými rezervami	114
6.5.4 Makroekonomické a mikroekonomické příčiny regulace bank	115
6.5.5 Centrální banka a její funkce	118
6.5.6 Jak banky tvoří peníze – peněžní multiplikátor	119
6.5.7 Kdo a co určuje nabídku peněz	124
6.6 Rovnováha na peněžním trhu a rovnovážná úroková míra	128
6.7 Vztah trhu peněz k trhu zapůjčitelných fondů	129

Část C Dvě „makroekonomická zla“: inflace a nezaměstnanost

7. Inflace	132
7.1 Měření inflace	133
7.1.1 Měření cenové hladiny a cenové indexy	133
7.1.2 Míra inflace	136
7.1.3 Skrytá inflace	137
7.1.4 Potlačená inflace	137
7.2 Obecná příčina inflace	138
7.3 Typologie inflace	139
7.3.1 Plíživá a pádivá inflace. Hyperinflace	139
7.3.2 Poptávková inflace	141
7.3.3 Nákladová inflace	143
7.3.4 Očekávaná, anticipovaná a neanticipovaná inflace	146
7.4 Inflace a úroková míra	147
7.5 Setrvačná inflace	147
7.6 Jádrová inflace	148
7.7 Důsledky inflace	149
7.7.1 „Inflační zdanění“	152
7.8 Cílování inflace	152
7.9 Náklady dezinflace	153
7.10 Deflace jako problém	155
7.11 Od deflace k inflaci	156
8. Nezaměstnanost	160
8.1 Měření nezaměstnanosti	160
8.1.1 Míra nezaměstnanosti	160
8.1.2 Podíl nezaměstnaných osob	161
8.1.3 Míra ekonomické aktivity	162
8.1.4 Struktura nezaměstnanosti	163
8.1.5 Počet uchazečů na jedno volné místo – Beveridgeova křivka ..	164
8.2 Typy nezaměstnanosti	165
8.3 Přirozená míra nezaměstnanosti	166
8.3.1 Faktory ovlivňující přirozenou míru nezaměstnanosti	167
8.4 Mikroekonomické souvislosti nezaměstnanosti	167
8.4.1 Minimální mzda	169
8.4.2 Odbory a kolektivní vyjednávání	169
8.5 Důsledky nezaměstnanosti	170
8.6 Cesty snižování nezaměstnanosti	172
9. Vztah inflace a nezaměstnanosti, Phillipsova křivka	175
9.1 Phillipsova křivka při změnách agregátní poptávky	175
9.2 Phillipsova křivka při změnách agregátní nabídky	177
9.3 Phillipsova křivka a role očekávání	178
9.3.1 Phillipsova křivka s adaptivními očekáváním	179
9.3.2 Phillipsova křivka s racionálními očekáváním	181
9.4 Taylorova křivka	183

Část D Centrální banka a vláda v ekonomice

10. Monetární (peněžní) politika	188
10.1 Nástroje monetární politiky	189
10.1.1 Operace na volném trhu a měnověpolitické sazby	190
10.1.2 Povinné minimální rezervy	192
10.2 Keynesovský pohled na úlohu a možnosti monetární politiky	193
10.2.1 Pravděpodobný vliv změn úrokové míry na výdaje	194
10.2.2 Úroková míra a uzavírání deflační a inflační mezery v ekonomice	195
10.3 Monetaristický pohled na úlohu a možnosti monetární politiky	197
10.3.1 Monetaristické pravidlo hospodářské politiky	198
10.3.2 Problém neutrality peněz	199
10.4 Ekonomický pragmatismus	201
10.5 Některá omezení monetární politiky	202
10.5.1 Zpoždění účinků monetární politiky	203
10.5.2 Dilema centrální banky	204
10.5.3 Past likvidity	205
10.6 Financializace ekonomik	206
10.7 Monetární politika v krizové ekonomice	207
10.7.1 Finanční a hospodářská krize	207
10.7.2 Experiment se zápornou úrokovou sazbou	208
10.7.3 Kvantitativní uvolňování monetární politiky	210
10.8 Snahy o stabilizaci	211
10.9 Eurozóna a Evropská centrální banka	212
10.10 Dodatek: O tzv. moderní měnové teorii	213
11. Fiskální (rozpočtová) politika	216
11.1 Funkce, cíle a nástroje fiskální politiky	217
11.1.1 Nástroje fiskální politiky	218
11.2 Státní rozpočet	219
11.2.1 Příjmy státního rozpočtu	220
11.2.2 Výdaje ze státního rozpočtu	224
11.3 Poptávkově zaměřená fiskální politika – stabilizační fiskální politika ..	224
11.3.1 Vliv změn ve výši vládních výdajů	225
11.3.2 Vliv změn v míře zdanění	227
11.3.3 Kombinace výdajové a daňové politiky	228
11.3.4 Účinnost stabilizační fiskální politiky a sklon křivky agregární nabídky	229
11.4 Nabídkově zaměřená fiskální politika – ekonomie strany nabídky	230
11.4.1 Lafferova křivka	233
11.4.2 Dodatek: průměrná a marginální míra zdanění	234
11.5 Vyrovnaný a nevyrovnaný státní rozpočet	234
11.5.1 Cyklický a strukturální deficit státního rozpočtu	236
11.5.2 Financování deficitu státního rozpočtu	237
11.5.3 Financování deficitu státního rozpočtu a vytěšňovací efekt	239
11.5.4 Státní a veřejný dluh	241
11.5.5 Dluhová krize a snahy o finanční konsolidaci	242
11.6 Některá omezení fiskální politiky	243

11.6.1	Pružnost versus stabilita fiskálních nástrojů	244
11.6.2	„Stop and go“ politika a časová zpoždění	245
11.6.3	Vytěšňovací efekt vládních výdajů	247
11.6.4	Omezená autonomie národní daňové politiky	248

Část E Ekonomický růst a ekonomický cyklus

12. Ekonomický růst	252
12.1 Zdroje a typy ekonomického růstu	253
12.2 Měření ekonomického růstu	255
12.3 Teorie ekonomického růstu	256
12.3.1 Neoklasická teorie růstu	257
12.3.2 Role technologického pokroku	259
12.3.3 Problém exogenního pojetí technologického pokroku	260
12.3.4 Nová teorie růstu a koncepce lidského kapitálu	261
12.3.5 Technologický pokrok jako veřejný statek a role vlády	261
12.3.6 Sociálně-ekonomické přístupy k růstu	262
12.4 Institucionální hranice produkčních možností	264
12.5 Role mezinárodní směny v procesu ekonomického růstu	265
12.6 Ekonomický růst a blahobyt společnosti	265
12.6.1 Alternativní měřítko blahobytu	266
12.6.2 Ekonomický růst a důchodová nerovnost	266
12.6.3 Trvale udržitelný rozvoj	267
13. Ekonomický cyklus	270
13.1 Anatomie ekonomického cyklu	271
13.1.1 Fáze cyklu	271
13.2 Cyklické chování ekonomických veličin	274
13.3 Zdroje a typy ekonomického cyklu	277
13.4 Poptávkové a nabídkové změny	277
13.5 Endogenní mechanismus versus exogenní šoky	279
13.6 Model ekonomického cyklu s multiplifikátorem a akcelerátorem	280
13.6.1 Investiční multiplifikátor	281
13.6.2 Akcelerátor investic	282
13.6.3 Součinnost investičního multiplifikátoru a akcelerátoru investic	285
13.7 Monetaristický model ekonomického cyklu	286
13.7.1 Nová kvantitativní teorie peněz a role adaptivních očekávání ..	286
13.7.2 Asymetrické informace na trhu práce ve Friedmanově modelu	287
13.7.3 Měnová politika v monetaristické koncepci cyklických výkyvů	288
13.8 „Nabídkové“ teorie ekonomického cyklu	289
13.8.1 Koncepce „přírodního“ cyklu Williama S. Jevonse	289
13.8.2 „Inovační model“ ekonomického cyklu Josepha A. Schumpetera	290
13.9 Politicko-ekonomický cyklus	291
13.10 Finanční krize a recese	292
13.11 Ekonomický cyklus, Okunův zákon a role hospodářské politiky	293

Část F Vnější vazby otevřené ekonomiky

14. Mezinárodní obchod	300
14.1 Obchodní bilance	301
14.2 Příčiny existence mezinárodního obchodu	302
14.3 Teorie absolutních výhod	302
14.4 Teorie komparativních výhod	304
14.4.1 Terms of trade	308
14.5 Obchodní protekcionismus a jeho důsledky	309
14.5.1 Překážky volného mezinárodního obchodu	309
14.5.2 Ekonomická neefektivnost jako důsledek zavedení cla	311
14.5.3 Sociálně-politické dopady volného obchodu	313
14.6 Úsilí o volný obchod	315
15. Měnový kurz	317
15.1 Měnové trhy	317
15.2 Měnové kurzy	319
15.2.1 Nominální a reálný kurz	319
15.2.2 Determinace měnového kurzu	324
15.2.3 Co způsobují změny měnových kurzů	325
15.2.4 Faktory působící na změnu rovnovážného kurzu	326
15.3 Režimy měnových kurzů	333
15.3.1 Výhody a nevýhody jednotlivých měnových režimů	334
15.3.2 Režimy měnových kurzů v současnosti	335
15.3.3 Ideální měnový režim a „nedosažitelná trojice“	337
15.4 Česká koruna na měnových trzích	338
15.5 Budoucnost české měny a vývoj evropské měnové integrace	340
15.5.1 Kdy přistoupit k euru	343
15.5.2 Dopady vstupu ČR do eurozóny	344
16. Platební bilance	346
16.1 Dílčí salda platební bilance	350
16.2 Kumulativní salda platební bilance	353
16.3 Investiční pozice a zahraniční zadluženost	354
16.4 Vývoj platební bilance České republiky	356

Část G Makroekonomická úloha státu a jeho hlavní cíle

17. Stát a ekonomika	362
17.1 Stát v makroekonomice	362
17.2 Makroekonomické cíle hospodářské politiky a jejich konfliktnost	365
17.2.1 Magický čtyřúhelník	366
17.2.2 Index mizerie	368
17.3 Národní stát a ekonomická globalizace	369
17.4 Válečná ekonomika a politická ekonomie strachu	370
Summary	373
Použitá literatura	374
Rejstřík	378